

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (مقدمه واجب)

شرط متأخر

جلسه ۲۰۶

استاد نجار زاده

اشکال دوم مرحوم محقق اصفهانی

به فرض بپذیریم که تقیید در واجب به نحوی داخل است که جزء به حساب می آید ولی معنی موجب آن نمی شود که خود قید (که منشا انتزاع است) مقدمه داخلیه تلقی گردد بلکه از مقدمات خارجیّه محسوب می شود؛ مثلاً وجود طهارت، قید است و خارج از نماز گرچه تقیید به طهارت، جزء نماز باشد. پس می شود که تقیید داخل باشد و قید خارج، در این صورت، قید امر نفسی ندارد و فقط امر غیری دارد.

شرط متأخر

انحاء شرط:

شرط مقدم:

برخی از شروط شرعیّه از نظر وجود و زمان بر مشروط مقدم هستند همچون غسل و وضوء نسبت به نماز و امثال آن (البته بنابر اینکه شرط نفس افعال بوده نه اثر آنها).

شرط مقارن: بعضی دیگر از شروط مقارن با مشروط هستند نظیر استقبال و طهارت لباس برای نماز.

شرط متأخر: برخی از شروط، از لحاظ وجود و زمان، ظاهراً بعد از مشروط هستند.

در دو قسم اول بحثی نیست، ولی در قسم سوم بحث است، کسانی که قائل به عدم امکان آن شده اند؛ شرط شرعی را به شرط عقلی قیاس نموده اند؛ چه آنکه مقدمه عقلیه مستحیل است از ذو المقدمه متأخر قرار گیرد؛ زیرا شیئی ممکن نیست تحقق بیابد مگر بعد از آنکه علّتش در خارج تحقق بیابد و مقصود از علّت، علّت تامّه ای است که مشتمل می باشد بر آنچه در وجود معلول دخیل است؛ چه آنکه وجود معلول بدون علّت تامّه امکان پذیر نیست؛ با توجه به این نکته می گوئیم: وقتی شیئی در خارج تحقق یافت، حالت انتظاری بانتهاء می رسد و دیگر حاجتی نداریم به چیزی که بعداً در خارج بعنوان شرط متأخر تحقق می یابد.